
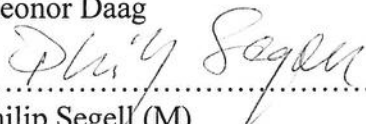

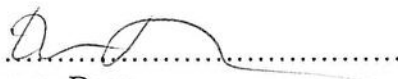

Plats och tid	Stadshuset i Skövde, Sessionssalen Elin, kl. 13.00–15.35	
Beslutande	Philip Segell (M), Skövde, ordförande Ingrid Martens (C), Falköping, 1:e vice ordf. Lena Sjäodahl (M), Falköping Björn Bröne (L), Hjo Anders Karlsson (S), Hjo Anders Lundgren (C), Karlsborg, 2:e vice ordf. Peter Kornestedt (S), Karlsborg Göran Bergman (S), Skövde Gunnel Johansson (S), Tibro Thomas Carlsson (S), Tibro ersätter Thomas Danielsson (M), Tibro	
Övriga närvarande	Ersättare Anders Blom (MP), Falköping, § 8–17 Kenny Johansson (S), Hjo Tommy Westerberg (C), Skövde	Övriga Pelle Holmström, förbundschef Jenny Möller, avdelningschef avlopp, hälsoskydd, livsmedel Max Ulrikz, avdelningschef miljöskydd Eleonor Daag, sekreterare Viktor Eriksson, miljöinspektör
Ajournering	Kl. 13.55–14.20	
Utses att justera	Gunnel Johansson	
Underskrifter		
Sekreterare	 Eleonor Daag	Paragrafer 7–17
Ordförande	 Philip Segell (M)	
Justerande	 Gunnel Johansson (S)	

ANSLAG
Protokollet är justerat

Organ	Miljönämnden östra Skaraborg		
Sammanträdesdatum	2022-02-23	Anslaget sätts upp	2022-02-24
		Anslaget tas ner	2022-03-18
Förvaringsplats för protokollet	Miljösamverkan östra Skaraborg, Hertig Johans torg 2, Skövde		
Underskrift	 Eleonor Daag		

Innehållsförteckning

Årsredovisning för år 2021	3
Internkontrollrapport 2021	4
Revidering av internkontrollplan för år 2022	5
Omvärldsbevakning och analys inför åren 2023–2025	6
Klagomål på rökning hos Khabour Syrien förening, Skövde kommun	7
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Billingen, Skövde kommun	14
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Falköping 1, Falköpings kommun	19
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Sebohus nr 2 i Skövde, Skövde kommun	25
Information	31
Projektrapporter	32
Övriga frågor	33

GA *Soq*

Årsredovisning för år 2021

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att överlämna årsredovisningen för 2021 till direktionen.

Miljönämnden beslutar också att överlämna årsredovisningen till revisionen för granskning.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10
Årsredovisning 2021

Bilaga

Årsredovisning 2021

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg
Revisionen

Internkontrollrapport 2021

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa internkontrollrapporten samt uppföljning av miljömålen för helåret 2021.

Redogörelse för ärendet

Enligt internkontrollplanen för år 2021 ska miljökontoret rapportera resultat av internkontrollen för januari till och med december till nämnden.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10
Internkontrollrapport samt uppföljning av miljömålen 2021

Bilaga

Internkontrollrapport samt uppföljning av miljömålen 2021

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Revidering av internkontrollplan för år 2022

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa en reviderad internkontrollplan för år 2022.

Redogörelse för ärendet

Enligt nämndriktlinjen för internkontroll ska miljönämnden anta en internkontrollplan för varje år.

Internkontrollplanen är en plan för kontroll av den egna verksamheten. Planen ska ta hänsyn till den riskanalys som genomförts, de särskilda uppdrag som nämnden lämnat och till nämndens prioriterade mål. Planen ska också ge möjlighet att jämföra nämndens verksamheter med andra.

Planen för uppföljning av miljömålen beskriver vilka miljömål som följs upp, vem som ansvarar, när rapportering ska ske samt måluppfyllelse med kommentarer.

Med anledning av den nationella tillsynsstrategin för perioden 2022–2024 som beslutades i slutet av 2021 revideras internkontrollplanen för år 2022 med ett tillägg av fokusområden och effektmål från strategin. De fokusområden som nämnden ansvarar för kommer att följas upp inom internkontrollrapporten för 2022.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10
Reviderad internkontrollplan för år 2022

Bilaga

Reviderad internkontrollplan för år 2022

Omvärldsbevakning och analys inför åren 2023–2025

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg föreslår direktionen att ställa sig bakom genomförd omvärldsbevakning inklusive analys.

Redogörelse för ärendet

Enligt direktionsriktlinjen för planering ska miljönämnden genomföra en omvärldsbevakning som ska redovisas för direktionen. Omvärldsbevakningen är ett underlag inför arbetet med strategisk plan och budget för åren 2023–2025. Den är en viktig del i det fortsatta planeringsarbetet, i behovsutredningen och de övriga stegen i miljönämndens planeringsprocess.

Analysen är strukturerad efter kommunalförbundets fyra perspektiv: tillsyn och kontroll, kund, medarbetare och finansiering.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10
Omvärldsbevakning och analys 2023–2025

Bilaga

Omvärldsbevakning och analys 2023–2025

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Klagomål på rökning hos Khabour Syrien förening, Skövde kommun

Anläggningens namn: Khabour Syrien förening
Verksamhetsutövare: Khabour Syrien Förening i Skövde
Organisationsnummer: 802513-2732
Besöksadress: Norregårdsvägen 3
Fastighetsbeteckning: Minkfarmen 5, Skövde

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg förbjuder Khabour Syrien förening i Skövde (organisationsnummer 802513-2732) att tillåta rökning i serveringslokalen på fastigheten Minkfarmen 5 med adress Norregårdsvägen 3 i Skövde.

Förbudet förenas, till och med den 31 december 2023, med ett löpande **vite om 50 000 kronor** för varje gång som förbudet inte följs.

Miljönämnden östra Skaraborg bestämmer att detta beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Khabour Syrien förening i Skövde har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Den 10 december 2021 genomförde Miljönämnden östra Skaraborg en uppföljande tillsyn av serveringslokalen på Norregårdsvägen 3. Syftet med kontrollen var att följa upp efterlevnaden av miljönämndens beslut från den 8 september 2021 (MN § 44) om förbud om att tillåta rökning i den aktuella lokalen. Närvarande från verksamheten var [REDACTED].

I serveringslokalen satt gäster och rökte vattenpipa vid borden där de åt och drack. Det luktade rök i lokalen. Det fanns 12 gäster i lokalen. Det utfördes ingen kontroll vid dörren om personerna som kom in var medlemmar i föreningen. Vid kontrollen konstaterades att förbudet om rökning i serveringslokalen inte följdes.

Tidigare handläggning i ärendet

Den 3 mars 2021 fick Miljönämnden östra Skaraborg ett klagomål på att rökning av vattenpipa sker där människor sitter och äter i serveringslokalen på Norregårdsvägen 3. Miljönämnden hade tidigare, den 27 maj 2019, fått en anmälan av registrering enligt livsmedelslagen från föreningen där de angav att verksamheten är en restaurang/serveringsställe.

MN § 11 forts.

Kontroll den 13 mars 2021

Den 13 mars 2021 genomförde miljönämnden en tillsyn av serveringslokalen på Norregårdsvägen 3 för att kontrollera om bestämmelserna i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter om rökfria miljöer efterlevdes. Kontrollen ingick i en samordnad tillsynsinsats enligt flera lagstiftningar och genomfördes i samarbete med Polismyndigheten till följd av klagomål.

Vid kontrollen stod dörren öppen så att vem som helst kunde komma in. I serveringslokalen satt gäster och rökte vattenpipa vid borden där de också åt och drack. Det fanns inget separat röktrum i lokalen och det luktade rök. När kontrollen påbörjades vid kl. 20 fanns uppemot 20 gäster i lokalen, varav många rökte. När kontrollen avslutades kl. 20.35 strömmade det till fler gäster.

Vid kontrollen närvarade [REDACTED] berättade att gäster vanligtvis kan bli medlemmar i föreningen när de anländer till lokalen genom att ange sitt namn och födelsedatum. Då kan gästerna komma in och äta, dricka samt röka. Nu under pandemin tar de inte in några nya medlemmar alls. Föreningen har 2 500 medlemmar. [REDACTED] kunde inte visa ett fullständigt medlemsregister på plats. Det fanns en handskriven lista med 37 namn. [REDACTED] uppgav att verksamheten är öppen dagligen.

Vid tillsynsbesöket frågade miljönämnden två av gästerna som rökte vattenpipa om de beställt vattenpipan i lokalen. De svarade att det bara var att beställa. Miljönämnden frågade också hur det hade gått till när de kom dit. De sa att det bara var att gå in. När miljönämnden frågade gästerna om de var medlemmar i föreningen framgick det att de inte visste om att det gick att bli medlem. De tillfrågade gästerna uppgav att de inte var medlemmar och att de inte behövt uppges sina födelsedatum för att kunna beställa vattenpipa och mat.

Uppgifter från Polismyndigheten om rökning i föreningens lokaler

Den 30 mars fick miljönämnden information från Polismyndigheten om den tillsyn som Polisen genomfört i serveringslokalen den 27 mars 2021. Polismyndigheten hade även bifogat foton. Av information de lämnat framgick det att det fanns mycket folk i serveringslokalen samt att det fanns 75 bilar på parkeringen utanför. Av fotona framgick det att det vistades barn i lokalen och att rökning av vattenpipa förekom där.

Miljönämndens tidigare beslut om att förbjuda rökning

Miljönämnden förbjöd den 5 maj 2021 föreningen att tillåta rökning i den aktuella serveringslokalen. Förbudet var förenat med ett vite om 50 000 kr. Beslutet gällde omedelbart även om det överklagades. Den 26 maj 2021 överklagade föreningen beslutet.

MN § 11 forts.

Den 8 september 2021 fattade miljönämnden ett nytt beslut (MN § 44) om att förbjuda föreningen att tillåta rökning i den aktuella serveringslokalen. Förbudet var förenat med ett vite om 75 000 kr. Beslutet gällde omedelbart även om det överklagades.

Uppföljande kontroller

Den 11 juni 2021 ca klockan 22.10–22.45 genomförde Miljönämnden östra Skaraborg en kontroll av serveringslokalen på Norregårdsvägen för att följa upp om förbudet om rökning som nämnden fattat beslut om den 5 maj 2021 följdes.

Närvarande från verksamheten var [REDACTED] som uppgav att gruppen som fanns i lokalen använde den för att fira studenten. [REDACTED] uppgav även att föreningen hade för avsikt att inrätta ett röktrum. I serveringslokalen satt gäster och rökte vattenpipa vid borden där de åt och drack. Det luktade rök i lokalen. En av besökarna på festen uppgav att de åt mat kl. 15 och att de rökt vattenpipa senare på kvällen samt att de endast rökt i delar av serveringslokalen.

Möjlighet till yttrande inför beslut

I en skrivelse daterad den 14 december 2021 gavs föreningen möjlighet att yttra sig över de uppgifter som ligger till grund för detta beslut i form av kontrollrapporten från kontrollen den 10 december. Eventuellt yttrande skulle ha kommit in till miljönämnden senast den 17 januari 2022. Miljönämnden har inte fått in något yttrande.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

6 kapitlet 1 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter (nedan benämnd lagen om tobak): med rökning avses vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel:

- rökning av tobak,
- inhalering efter förångning eller annan upphettning av tobak,
- användning av elektroniska cigaretter,
- rökning av örtprodukter för rökning, och
- användning av njutningsmedel som till användningssättet – motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

6 kapitlet 2 § lagen om tobak: Rökning är förbjuden:

- 5. i restauranger och på andra serveringsställen,
- 7. i andra lokaler än sådana som avses i 1–6 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

MN § 11 forts.

6 kapitlet 6 § lagen om tobak: Rökning får tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen, när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras med in i dessa rum.

6 kapitlet 7 § lagen om tobak: Avvikelse från 2 § 1–3, 6 och 7 och 3 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt. Detsamma gäller för sådana färdmedel, lokaler och andra utrymmen som avses i 2 § 4.

7 kapitlet 9 § lagen om tobak: En tillsynsmyndighet som anges i 2–7 §§ får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag och anslutande föreskrifter ska följas. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite. Vitet får inte omvandlas till fängelse.

5 kapitlet 1 § förordningen om tobak och liknande produkter (SFS 2019:223): Sådana rum som avses i 6 kapitlet 6 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter ska vara så utformade och ventilerade att rök inte sprids till övriga delar av serveringsstället.

3 § lagen (1985:206) om vite. Storleken på vitet ska fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan förmå adressaten att följa beslutet.

4 § lagen om vite. Om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna, får vite föreläggas som löpande vite. Vitet bestäms då till ett visst belopp för varje tidsperiod av viss längd under vilken föreläggandet inte har följts eller, om föreläggandet avser en återkommande förpliktelse, för varje gång adressaten underlåter att fullgöra denna.

Om vitesföreläggandet innefattar ett förbud eller någon liknande föreskrift eller det annars är lämpligt, kan i stället bestämmas att vitet skall betalas för varje gång föreskriften överträds.

Löpande vite får inte tillämpas, om det av någon särskild föreskrift följer att vitet inte får överstiga ett visst högsta belopp.

MN § 11 forts.

35 § förvaltningslagen (2017:900). En myndighet får även verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av

1. att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild.
2. att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs, eller
3. någon annan omständighet.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden anser att rökning är förbjuden i lokalen enligt gällande lagstiftning eftersom det är ett serveringsställe för mat och dryck. Det är också förbjudet att röka i lokalen eftersom det är att se som att allmänheten har tillträde till lokalen. Vid miljönämndens kontroller har det framkommit att det inte endast är medlemmar som besöker lokalen på Norregårdsvägen 3 och att föreningens medlemsantal är omfattande. Verksamheten är normalt öppen dagligen och till föreningens verksamhet kan människor gå för att träffas, serveras mat och dryck samt röka. Därmed är miljönämndens bedömning att lokalen är ett serveringsställe för mat och dryck samt tillgänglig för allmänheten.

I lagen om tobak ges möjligheter till undantag om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt. Miljönämnden bedömer att det i detta fall inte finns några särskilda skäl för att tillåta rökning i lokalen. Att tillåta rökning i en serveringslokal där människor samlas innebär en olägenhet både för de som röker och de som utsätts för passiv rökning när de vistas i föreningens lokaler.

I lagen om tobak definieras rökning bland annat som rökning av tobak, rökning av örtprodukter för rökning och användning av njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak. Av lagen framgår det också att rökning är förbjuden i restauranger och på andra serveringsställen. Verksamheten är registrerad enligt livsmedelslagen och föreningen har i samband med detta angett att verksamheten serverar mat och därmed är en restaurang. Enligt miljönämndens bedömning omfattas även föreningar som har ett serveringsställe eller restaurang av förbudet om rökning.

Vid miljönämndens kontroller tillhandahöll föreningen mat, dryck och vattenpipor till besökare. Miljönämnden bedömer att verksamheten är omfattande med tanke på antalet gäster vid Polismyndighetens och miljönämndens tre tillsyns-/kontrollbesök. Det har funnits rök i lokalen vid samtliga genomförda kontroller.

MN § 11 forts.

Enligt uppgifter från föreningen har de ca 2 500 medlemmar. Vid kontrollerna den 13 mars 2021, den 11 juni 2021 och 10 december 2021 kunde besökare gå in utan någon kontroll av medlemskap. Vid miljönämndens kontroll av verksamheten den 13 mars 2021 framkom att det fanns besökande gäster som inte visste att det gick att bli medlem och som uppgav att de inte var medlemmar. Någon kontroll av att de som besöker serveringsstället är medlemmar i föreningen har inte kunnat visas av verksamheten, och oavsett det anser miljönämnden att en sådan omfattning av medlemmar får anses utgöra en allmänhet.

Verksamheten är en registrerad livsmedelsanläggning som normalt har öppet dagligen för människor att komma och äta och dricka. Enligt miljönämndens bedömning är en lokal som både serverar mat och dryck till allmänheten och som kan abonneras att anse som ett serveringsställe som omfattas av rökförbudet i tobakslagen. Detta gäller oavsett om lokalen för tillfället, helt eller delvis, är uthyrd för en privat sammankomst. Av regeringens proposition 2003/04:65 framgår att rökförbudet träffar sådana restauranger och serveringsställen som abonneras eller som på annat sätt används eller hyrs ut till slutna sällskap.

Rökning kan vara tillåten i restaurang och på serveringsställen om separata rum avsatts särskilt för rökning. Rökrum ska vara utformade och ventilerade så att rök inte sprids till övriga delar av serveringsstället. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta och ska vara belägen så att besökare inte måste passera genom dessa.

Något rökrum finns inte i lokalen utan rökning sker i hela lokalen. Miljönämnden anser därför med stöd av tobakslagstiftningen att Khabour Syrien förening ska förbjudas att tillåta rökning i hela serveringslokalen. Föreningen har uppgett att den är en ideell förening men enligt miljönämnden är verksamheten att bedöma som en serveringslokal och rökning är därmed förbjuden.

Passiv rökning är lika farlig som rökning och bedöms utgöra en stor del av olägenheten. Det är endast en fjärdedel av röken som andas in av rökaren som "huvudrök" och filtreras i rökarens lungor innan den går ut i luften igen vid utandningen mellan blossen och bildar sidorök som påverkar andra personer i närheten. I Sverige beräknades 2007 att passiv rökning årligen bidrar till 5–10 fall av lungcancer hos personer som aldrig rökt vanemässigt. Utöver detta beräknas passiv rökning orsaka ungefär 400 fall av hjärt-kärlsjukdom bland personer som inte röker eller har rökt tidigare (Socialstyrelsen 2009). Passiv rökning medför stora hälsorisker. Tobak och örtprodukter för rökning innehåller organiskt material som växter, örter eller frukter. Rök från förbränning av organiskt material innehåller kolmonoxid som ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

MN § 11 forts.

Miljönämnden anser att beslutet att följa gällande lagstiftning ska gälla omedelbart. I annat fall kan rökning fortgå i lokalen i strid mot det grundläggande förbudet ända till dess att beslutet har vunnit laga kraft. Det vistas barn och många vuxna i lokalen dagligen och det är förenat med stora hälsorisker att utsättas för hälsoskadlig rök. Förbudet är av väsentlig betydelse för människors hälsa samt innebär ingen kostnadskrävande investering för att uppfyllas och ska därför gälla omedelbart.

Miljönämnden anser även att förbudet ska förenas med ett vite. Nämnden bedömer att det mot bakgrund av vad som kommit fram i ärendet är motiverat och angeläget utifrån risk för människors hälsa att förena detta förbud med löpande vite om 50 000 kronor varje gång förbudet inte följs. Detta för att säkerställa att gällande lagstiftning följs. Vitet har fastställts till ett belopp med hänsyn till vad som kan antas förmå Khabour Syrien förening att följa föreläggandet.

Fortsatt handläggning

Miljönämnden kommer att följa upp att föreningen följer förbudet.

Om föreningen inte följer förbudet kan nämnden ansöka om utdömmande av vite varje gång nämnden konstaterar att förbudet inte följs.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-15

Beslutet skickas till

Khabour Syrien Förening i Skövde, [REDACTED]
Folkhälsomyndigheten, info@folkhalsomyndigheten.se
Polismyndigheten Skövde, registrator.vast@polisen.se
Länsstyrelsen Västra Götaland (e-tjänst), dnr 2021-8992
Föreningens juridiska ombud, [REDACTED]

Bilaga till Khabour Syrien Förening i Skövde

Överklagningshänvisning

För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Billingen, Skövde kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Bostadsrättsföreningen Billingen med organisationsnummer 766600-0315 om följande:

1. Bostadsrättsföreningen (Brf) Billingen ska genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred Strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Lägenhetsnummer
1651467	Åkern 23	Södra Bergvägen 22	
1746558	Åkern 23	Södra Bergvägen 24	
2162182	Åkern 23	Södra Bergvägen 26	

2. Efter att Brf Billingen utfört åtgärder ska de genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden senast den **31 januari 2023**.
3. När Brf Billingen redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.
4. Om Brf Billingen säljer någon av de aktuella fastigheterna innan de har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska de i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts.

Brf Billingen har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

MN § 12 forts.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg har tidigare uppmanat Bostadsrättsföreningen Billingen att mäta radon i sina flerbostadshus och redovisa resultaten till nämnden. I maj 2015 redovisade de resultat från radonmätningar till nämnden.

Miljönämnden beslutade i oktober 2015 (DB 2015-2078) att föreningen skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2017.

I maj 2017 redovisade föreningen resultat från radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds. I juni 2017 fattade miljönämnden ett nytt beslut om att bostadsrättsföreningen skulle genomföra åtgärder och redovisa uppföljande mätningar senast den 31 maj 2019.

Miljönämnden fick resultat från nya radonmätningar i maj 2019. Där fanns resultat som överskred referensvärdet. Brf Billingen planerade att installera radonbrunnar, och nytt datum för att redovisa uppföljande långtidsmätningar till miljönämnden blev den 31 maj 2020.

I maj 2020 redovisade föreningen nya uppföljande radonmätningar. De planerade att göra ytterligare åtgärder eftersom det fortfarande fanns mätvärden bland resultaten som överskred referensvärdet. Nytt datum för redovisningar av uppföljande mätningar blev den 31 januari 2021.

Brf Billingen kontaktade miljönämnden i januari 2021. De förklarade att de inte hade hunnit slutföra åtgärderna och behövde ytterligare tid innan de kunde redovisa nya uppföljande långtidsmätningar. Den 24 februari 2021 (MN §14) beslutade miljönämnden att förelägga Brf Billingen om att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten samt att redovisa uppföljande radonmätningar till nämnden senast den 31 januari 2022.

I januari 2022 redovisade bostadsrättsföreningen uppföljande mätningar till nämnden. Det återstod fortfarande lägenheter där referensvärdet för radon överskreds. Bostadsrättsföreningen uppgav att de planerar att genomföra åtgärder för att justera in och komplettera ventilationen. De planerar att ha genomfört den uppföljande mätningen till den 10 december 2022.

Brf Billingen redovisade även resultat som visade att referensvärdet inte längre överskreds i följande flerbostadshus:

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Kommun
1941896	Åkern 23	Södra Bergvägen 20	Skövde

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

MN § 12 forts.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljö, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

MN § 12 forts.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m^3 luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Miljönämndens bedömning

Eftersom Brf Billingen har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på $200 \text{ Bq}/\text{m}^3$ och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att föreningen ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden bedömer att Brf Billingen som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

Brf Billingen ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över $200 \text{ Bq}/\text{m}^3$ luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt.

Miljönämnden har tidigare förelagt Brf Billingen om att sänka radonhalten i flerbostadshuset på Södra Bergvägen 22, 24 och 26. Eftersom föreningen inte har redovisat några resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att Brf Billingen ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll från Brf Billingen kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider $200 \text{ Bq}/\text{m}^3$ luft kommer nämnden att avsluta ärendet.

MN § 12 forts.

Om Brf Billingen inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för de aktuella flerbostadshusen senast 31 januari 2023, kan miljönämnden ansöka om att vitet ska dömas ut. De får då maximalt betala 150 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om en avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 075 kronor. Det är först när Brf Billingen har tagit emot avgiftsbeslutet som de kan överklaga avgiften.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10

Beslutet skickas till

Brf Billingen, [REDACTED]

Bilagor till Brf Billingen

Överklagningshänvisning
Mottagningskvitto

För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Falköping 1, Falköpings kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Bostadsrättsföreningen Falköping 1 med organisationsnummer 769606-4315 om följande:

1. Bostadsrättsföreningen (Brf) Falköping 1 ska genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Lägenhetsnummer
1675122	Friheten 7	Högalidsgatan 23B	[REDACTED]
2080868	Friheten 7	Högalidsgatan 19A	[REDACTED]
		Högalidsgatan 19B	[REDACTED]
1895518	Friheten 7	Högalidsgatan 21B	[REDACTED]

2. Efter att Brf Falköping 1 utfört åtgärder ska de genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden senast den **31 januari 2024**.
3. Utföra mätningar i följande lägenheter:
 - De lägenheter som angränsar till en lägenhet med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft och ligger på samma våningsplan.
 - Lägenheten ovanför och nedanför lägenheten med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 januari 2024**. Om Bostadsrättsföreningen Falköping 1 har mätt i någon av lägenheterna i punkt 3 tidigare och resultatet var under referensvärdet 200 Bq/m³ luft, behöver de inte göra om mätningen i den lägenheten.

4. När Bostadsrättsföreningen Falköping 1 redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.

MN § 13 forts.

5. Om Bostadsrättsföreningen Falköping 1 säljer någon av de aktuella fastigheterna innan de har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska de i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts.

Bostadsrättsföreningen Falköping 1 har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg har tidigare uppmanat Bostadsrättsföreningen Falköping 1 att mäta radon i sina tre flerbostadshus på Högalidsgatan 19, Högalidsgatan 21 och Högalidsgatan 23 i Stenstorp och redovisa resultaten till nämnden.

I december 2015 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar till nämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flerbostadshusen på Högalidsgatan 21 och Högalidsgatan 23. I flerbostadshuset på Högalidsgatan 19 hade inte alla mätningar utförts enligt gällande metod.

Den 14 januari 2016 (DB 2016-27, dnr 2014-6676) fattade miljönämnden beslut om att Brf Falköping 1 skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 januari 2017. Föreningen skulle även utföra kompletterande mätningar för att inkludera alla våningsplan.

I juli 2016 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flera lägenheter. Föreningen meddelade att de skulle utföra nya mätningar i alla sina lägenheter och redovisa resultaten till nämnden senast den 31 maj 2017.

Den 13 juni 2017 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flera lägenheter. Föreningen redovisade en åtgärdsplan varpå nämnden uppmanade dem att redovisa nya mätningar senast den 31 januari 2019.

MN § 13 forts.

I februari 2019 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flera lägenheter. Föreningen meddelade att de skulle göra åtgärder och därefter göra uppföljande mätningar till hösten 2019. Nämnden uppmanade dem att redovisa mätresultatet senast den 31 januari 2020.

Den 30 januari 2020 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar i flerbostadshuset på Högalidsgatan 23 till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i två lägenheter. Föreningen redovisade inga mätresultat för flerbostadshusen på Högalidsgatan 19 och 21 vid detta tillfälle. Den 23 mars 2020 redovisade föreningen via anlita konsult en åtgärdsplan till miljönämnden.

Den 3 juni 2020 fattade miljönämnden beslut (MN § 34) om att Brf Falköping 1 skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2021. Beslutet var förenat med vite. I december 2020 redovisade bostadsrättsföreningen resultat från radonmätningar i de flerbostadshus där det fanns överskridanden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flera lägenheter.

Miljönämnden fattade den 24 februari 2021 ett nytt beslut (MN § 15) om att föreningen skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 januari 2022. Beslutet var förenat med vite. I december 2021 redovisade Brf Falköping 1 resultat från radonmätningar i de flerbostadshus där det fanns överskridanden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i lägenheterna i punkten 1 i detta beslut.

I februari lämnade föreningen in en åtgärdsplan som innebär att från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning (FTX) ska installeras i lägenheterna. Föreningen planerar att genomföra uppföljande radonmätningar under hösten 2023.

MN § 13 forts.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

MN § 13 forts.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m³ luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Miljönämndens bedömning

Eftersom Bostadsrättsföreningen Falköping 1 har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att de ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden bedömer att Bostadsrättsföreningen Falköping 1 som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

Bostadsrättsföreningen Falköping 1 ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över 200 Bq/m³ luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt. Eftersom radonhalten kan variera inom ett hus och föreningen inte har mätt i alla lägenheter, är det viktigt att de genomför fler mätningar för att säkerställa att radonhalten inte är för hög i fler lägenheter i huset. Långtidsmätningarna ska ske enligt det urval som beskrivs i punkt 3 i beslutet.

Miljönämnden har tidigare förelagt Bostadsrättsföreningen Falköping 1 om att sänka radonhalten för flerbostadshuset i tabellen i punkt 1 i beslutet. Eftersom de inte har redovisat några resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att föreningen ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.

MN § 13 forts.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll från Bostadsrättsföreningen Falköping 1 kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider 200 Bq/m³ luft kommer nämnden att avsluta ärendet.

Om Bostadsrättsföreningen Falköping 1 inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för flerbostadshuset med byggnadsid 1675122, 2080868 och 1895518 senast den 31 januari 2024, kan miljönämnden ansöka om att vitet ska dömas ut. Föreningen får då maximalt betala 150 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om en avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 075 kronor. Det är först när Bostadsrättsföreningen Falköping 1 har tagit emot avgiftsbeslutet som de kan överklaga avgiften.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10

Beslutet skickas till

Brf Falköping 1, Högalidsgatan 23 A, 520 50 Stenstorp
Hemkomfort Svenska Hem & Miljö AB, [REDACTED]

Bilagor till Brf Falköping 1

Överklagningshänvisning
Mottagningskvitto

För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Bostadsrättsföreningen Sebohus nr 2 i Skövde, Skövde kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Bostadsrättsföreningen Sebohus nr 2 i Skövde med organisationsnummer 766600-2840 om följande:

1. Bostadsrättsföreningen (Brf) Sebohus nr 2 i Skövde ska genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred Strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Lägenhetsnummer
2061691	Husaren 3	Rotegatan 7 F	■
1656059	Husaren 3	Rotegatan 11 A	■

2. Efter att Brf Sebohus nr 2 i Skövde utfört åtgärder ska de genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 januari 2023**.
3. Utföra mätningar i följande lägenheter:
 - De lägenheter som angränsar till en lägenhet med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft och ligger på samma våningsplan.
 - Lägenheten ovanför och nedanför lägenheten med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 januari 2023**. Om Brf Sebohus nr 2 i Skövde har mätt i någon av lägenheterna i punkt 3 tidigare och resultatet var under referensvärdet 200 Bq/m³ luft, behöver de inte göra om mätningen i den lägenheten.

4. När Brf Sebohus nr 2 i Skövde redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.

MN § 14 forts.

5. Om Brf Sebohus nr 2 i Skövde säljer någon av de aktuella fastigheterna innan de har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska de i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts.

Brf Sebohus nr 2 i Skövde har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg har tidigare uppmanat Bostadsrättsföreningen Sebohus nr 2 i Skövde att mäta radon i sina flerbostadshus och redovisa resultaten till nämnden. I februari 2016 redovisade de resultat från radonmätningar till nämnden.

Miljönämnden beslutade i februari 2016 (DB 2016-272) att Brf Sebohus nr 2 i Skövde skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2018. Bostadsrättsföreningen skulle även senast 31 januari 2017 redovisa resultat från kompletterade mätningar i tre lägenheter eftersom dessa inte var mätta enligt metod.

I januari 2017 redovisade Brf Sebohus nr 2 i Skövde resultat från de kompletterade radonmätningarna och i april 2018 redovisade resultat från de uppföljande mätningarna till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds i flera lägenheter.

I maj 2018 (DB 2018-620) beslutade miljönämnden att bostadsrättsföreningen skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2020.

Brf Sebohus nr 2 i Skövde redovisade resultat i maj 2020. Resultaten visade att referensvärdet överskreds i två flerbostadshus och att två av husen som tidigare hade överskridanden klarade referensvärdet. I samband med redovisningen åtog sig bostadsrättsföreningen att göra ytterligare åtgärder i de lägenheter där referensnivån överskreds samt att redovisa resultat från uppföljande mätningar senast 28 februari 2021.

MN § 14 forts.

I augusti 2020 kontaktade den konsult som bostadsrättsföreningen anlitat för åtgärderna miljönämnden om att föreningen behövde till den 31 maj 2021 för att hinna slutföra åtgärder och mätningar. Datumet för redovisning flyttades fram.

Bostadsrättsföreningen redovisade resultat från radonmätningar i maj 2021. Två av lägenheterna som tidigare hade höga radonvärden klarade referensnivån medan tre lägenheter fortfarande hade höga halter.

I juni 2021 åtog sig Brf Sebohus nr 2 i Skövde att genomföra ytterligare åtgärder i de lägenheter som hade för höga radonhalter samt att redovisa resultat från uppföljande mätningar senast 31 januari 2022.

I januari 2022 redovisade bostadsrättsföreningen resultat från radonmätningarna. Mätresultaten visade att två av tre lägenheter fortfarande hade radonhalter över referensnivån. Föreningen redovisade även att de troligtvis behöver installera ytterligare radonbrunnar och därefter göra nya långtidsmätningar under hösten 2022.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällsliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

MN § 14 forts.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m³ luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

MN § 14 forts.

Miljönämndens bedömning

Eftersom Brf Sebohus nr 2 i Skövde har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att de ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden bedömer att Brf Sebohus nr 2 i Skövde som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

Brf Sebohus nr 2 i Skövde ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över 200 Bq/m³ luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt. Eftersom radonhalten kan variera inom ett hus och föreningen inte har mätt i alla lägenheter, är det viktigt att de genomför fler mätningar för att säkerställa att radonhalten inte är för hög i fler lägenheter i huset. Långtidsmätningarna ska ske enligt det urval som beskrivs i punkt 3 i detta beslut.

Miljönämnden har tidigare förelagt Brf Sebohus nr 2 i Skövde om att sänka radonhalten för flerbostadshuset på Rotegatan 7 och 11. Eftersom föreningen inte har redovisat några resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena förelägandet med vite för att föreningen ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll från Brf Sebohus nr 2 i Skövde kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider 200 Bq/m³ luft kommer nämnden att avsluta ärendet.

Om Brf Sebohus nr 2 i Skövde inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för flerbostadshuset 2061691 och 1656059 senast den 31 januari 2023, kan miljönämnden ansöka om att vitet ska dömas ut. De får då maximalt betala 100 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om en avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 075 kronor. Det är först när Brf Sebohus nr 2 i Skövde har tagit emot avgiftsbeslutet som de kan överklaga avgiften.

MN § 14 forts.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2022-02-10

Beslutet skickas till

Brf Sebohus nr 2 i Skövde, Rotegatan 9 D, 541 40 Skövde
Hemkomfort Svenska Hem & Miljö AB, [REDACTED]

Bilagor till Brf Sebohus nr 2 i Skövde

Överklagningshänvisning
Mottagningskvitto

MN § 15

Information

- a) Avdelningschef Jenny Möller informerar om Miljösamverkans arbete med covid-19-kontroller.
- b) Avdelningschef Jenny Möller redogör för uppföljningen av miljönämndens beslut i ärenden om Knistad AB:s dricksvatten och avlopp (dnr 2020-648 och 2021-4885).

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

JM *Se9*

MN § 16

Projektrapporter

Miljönämnden har tagit del av följande projektrapporter:

- a) Livsmedelskontroll hos vård- och omsorgsverksamheter, skolor, förskolor och vattenverk
- b) Tillsyn av smittskyddsåtgärder på serveringsställen
- c) Miljötillsyn på flera olika branscher med fokus på uppföljning från föregående tillsyn samt information om ny lagstiftning om farligt avfall
- d) Miljötillsyn hos verksamheter som inte hunnits med under årets övriga sprintar. Restsprint 2021

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

MN § 17

Övriga frågor

- Avdelningschef Max Ulrikz svarar på fråga från Anders Blom (MP) om ny bergtäkt på fastigheten Sörby 2:16 med flera i Falköpings kommun.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande